

Motion till riksdagen 2021/22:3776

av **Hans Wallmark m.fl. (M)**

En utrikespolitik utifrån svenska intressen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges utrikespolitik ska utgå från svenska intressen och värden och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige tydligare behöver koppla samman säkerhetspolitik, handel och teknologiutveckling i en ny nationell säkerhetsstrategi samt öka satsningarna på forskning och utveckling inte minst inom säkerhets- och försvarssektorn och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för ett starkt europeiskt och transatlantiskt samarbete för att bemöta Rysslands aggression mot Ukraina och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för ett starkt europeiskt och transatlantiskt samarbete för att bemöta Rysslands aggression mot Georgien och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för ett starkt europeiskt och transatlantiskt samarbete för att bemöta Rysslands aggression mot Moldavien och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges försvar ska stärkas och det nordiska försvarssamarbetet fördjupas och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska bli fullvärdig medlem av Nato och verka för ett sammanhållet EU och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige behöver stärka förtroendet för samarbetet inom Norden och EU samt utveckla en väsentligt starkare civil beredskap i ljuset av erfarenheterna från pandemin och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av internationellt samarbete samt samarbete mellan det offentliga och det privata gällande vaccin och tillkännager detta för regeringen.

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka EU som utrikespolitisk aktör och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att prioritera EU:s östliga partnerskap och grannskapspolitik och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det nordisk-baltiska samarbetet bör fördjupas och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för en stärkt transatlantisk länk och fördjupade samarbeten gällande säkerhet, som motkraft till aggressiva auktoritära stater, och för demokrati, mänskliga rättigheter, frihandel, klimatomställningen och nya teknologier och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka EU:s förmåga att på den globala nivån stå upp för frihandel och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU ska fördjupa sitt samarbete med USA och med andra internationella aktörer och organisationer och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU bör fortsätta prioritera internationell handel och höga krav på internationella standarder och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU:s medlemsstater bör upprätta gemensam beredskap av särskilt kritiska importprodukter och utveckla samarbeten som den europeiska råvarualliansen och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att EU:s sanktionsverktyg används riktat och strategiskt samt att sanktionsregimen för mänskliga rättigheter (s.k. Magnitskijsanktioner) bör utvidgas till att omfatta svår korruption och omfattande penningtvätt och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU-kommissionen kontinuerligt bör analysera potentiella sårbarheter i viktiga värdekedjor och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU bör stå upp för regelbaserat internationellt samarbete samt höga krav på standarder och normer och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den europeiska utrikestjänsten bör stärkas och ges bättre förutsättningar att stärka EU:s utrikes- och säkerhetspolitik, framför allt i frågor som rör Kina, Ryssland och internationell norm- och standardsättning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge den europeiska utrikestjänsten mandat och resurser att arbeta med strategisk kommunikation i förhållande till Ryssland och Kina och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att fler kvalificerade svenskar får plats i EU:s institutioner, inklusive den europeiska utrikestjänsten och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Arktis med internationell rätt och regionalt och internationellt samarbete som grund och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige och EU ska värna och skydda Atlantförbindelserna i händelse av ökade spänningar, upprätthålla

- navigationsfriheten samt värna skyddet av Atlantkablarna och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör värna en samlad europeisk hållning i Rysslandspolitiken och att nuvarande principer för politiken bör ligga fast och tillkännager detta för regeringen.
 27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör inta en aktiv roll i värnandet av ett samstämmigt förhållningssätt mellan EU och likasinnade länder såsom Australien, Kanada, Storbritannien och USA m.fl. i relationerna med Kina och tillkännager detta för regeringen.
 28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett "House of Sweden" bör etableras i Taipei och tillkännager detta för regeringen.
 29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör driva på för ett frihandelsavtal mellan EU och Taiwan och tillkännager detta för regeringen.
 30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fördjupa den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken och tillkännager detta för regeringen.
 31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra och säkerställa tredjelandsdeltagande för nära partner i relevanta försvarsprojekt och tillkännager detta för regeringen.
 32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka partnerskapet mellan EU och Nato och tillkännager detta för regeringen.
 33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka EU:s civilskyddsmekanism och stärka det civil-militära samarbetet i händelse av kris och tillkännager detta för regeringen.
 34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fördjupa det europeiska säkerhetspolitiska samarbetet inom områden som inte har fullt ut använts i Lissabonfördraget och tillkännager detta för regeringen.
 35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige fortsatt ska bidra till EU:s civila och militära insatser, i synnerhet i vårt närområde och tillkännager detta för regeringen.
 36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör bli medlem i försvarsalliansen Nato och tillkännager detta för regeringen.
 37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för ett svenskt Natomedlemskap och tillse att alla militära, politiska och juridiska förberedelser för ett svenskt inträde i Nato finns på plats, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör fördjupa existerande samarbeten med Natoländerna och tillkännager detta för regeringen.
 39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ny svensk säkerhetspolitisk linje och tillkännager detta för regeringen.
 40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inte bör underteckna eller ratificera FN:s kärnvapenförbudskonvention och tillkännager detta för regeringen.
 41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fortsatta svenska internationella insatser för fred och säkerhet och tillkännager detta för regeringen.
 42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en svensk exitstrategi för Sveriges bidrag till Minusmainsatsen i Mali som tar ett helhetsgrepp om hela Sveriges engagemang i Mali och dess närområde och tillkännager detta för regeringen.

43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges deltagande i internationella insatser ska beakta de i närtid begränsade resurserna i det nationella försvaret som vissa specialkompetenser och officerare och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör göras en bred analys av hur Sverige ska prioritera sina internationella insatser i framtiden och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svenska myndigheter som exempelvis beviljar lån till verksamheter i auktoritära stater som Belarus ska antingen göra en säkerhetspolitisk bedömning själva eller inhämta bedömningar från andra myndigheter och tillkännager detta för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska återuppbygga goda relationer med Israel och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i internationella sammanhang bör agera för att påtala Irans destabiliserande inflytande i regionen och tillkännager detta för regeringen.
48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att tillsammans med andra, inte minst inom det europeiska samarbetet, sätta reell press på Iran att avsluta stödet till terrorism och tillkännager detta för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvecklingssamarbetet ska ses som en integrerad del av Sveriges utrikes- och säkerhetspolitik och bidra till att värna svenska intressen och värderingar och tillkännager detta för regeringen.
50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samarbete kring global hälsa är en bärande del av Sveriges utvecklingspolitik, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka näringslivets roll i genomförandet av Agenda 2030 och betydelsen av en politik som främjar tillväxt för att målen i agendan ska uppnås och tillkännager detta för regeringen.
52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att humanitärt bistånd som andel av svenskt bistånd ska öka och tillkännager detta för regeringen.
53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa utbetalningsmålet om 1 procent av Sveriges BNI och i stället övergå till en fyraårig biståndsram och tillkännager detta för regeringen.
54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige aktivt bör arbeta för en nordisk covidkommission som utvärderar det nordiska samarbetet under krisen och som lyfter upp lärdomar och erfarenheter och tillkännager detta för regeringen.
55. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige aktivt bör arbeta för ett fördjupat nordiskt samarbete kring ekonomi och innovationer och tillkännager detta för regeringen.
56. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige aktivt bör arbeta för ett säkrare och mer säkerhetsintegrerat Norden och tillkännager detta för regeringen.
57. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en stärkt nordisk samordning och arbetsfördelning inom utvecklingspolitiken och tillkännager detta för regeringen.

58. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att de nordiska länderna agerar solidariskt när enskilda eller flera nordiska länder utsätts för cyberangrepp, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Svenska intressen och värderingar i en osäkrare omvärld

Sveriges utrikes- och säkerhetspolitik ska grundas i svenska intressen. Den hämtar sin legitimitet i vad de som bor i Sverige vill och behöver. I arbetet med att tillvarata dessa intressen ska våra gemensamma värderingar rörande mänskliga fri- och rättigheter, demokrati, rättsstat samt marknadsekonomi vara vägledande.

Vi ska under alla omständigheter försvara Sveriges frihet, säkerhet och rätt till självbestämmande samt främja stabilitet och säkerhet i vårt närområde. Vidare ska vi verka för att solidaritet och integration inom EU och Norden bevaras och stärks samt främja en regelbaserad världsordning.

En värld med fler liberala demokratier skulle också vara en säkrare och rikare värld. Mänskliga rättigheter och demokratisk utveckling är både ett mål och ett medel för att uppnå säkerhet och välbefinnande. Krig, konflikt och förtryck utsätter människor för obeskrivliga faser.

Individen har omätbart egenvärde och oavhållbara fri- och rättigheter som bäst tillgodoses genom demokratin och dess institutioner. I det utrikespolitiska arbetet för demokrati och frihet är, med andra ord, det svenska intresset och de svenska värderingarna ofta tätt sammanflätade.

Ytterligare ett intresse är vårt gemensamma välbefinnande. Svensk konkurrenskraft, innovation och handel är en förutsättning för jobb och tillväxt. Det är ett självändamål att ett mindre och starkt exportberoende land som i stort sett bara kan konkurrera med kvalitet försvarar dessa strategiska intressen. Det kräver nära samarbete med andra länder och möjligheten att upprätthålla flöden med andra länder och regioner.

Sveriges utrikes- och säkerhetspolitik är också tätt sammanflätad med EU:s och måste därför formas gemensamt inom EU. Genom att fördjupa utrikes-, försvars- och säkerhetspolitiken kan vi starkare möta en orolig omvärld. I takt med att säkerhetshoten blir allt mer komplexa och flerdimensionella måste även Sveriges säkerhetshöjande åtgärder vara det. Det krävs en starkare förmåga att integrera olika politikområden för att främja Sveriges säkerhet. Ytterst handlar det om att hela det svenska samhället i större utsträckning behöver dra åt samma håll för att vi ska kunna skydda den frihet som vi alla vill åtnjuta i en mer osäker omvärld.

Genom att bygga Sverige starkare och säkrare skapar vi bättre möjligheter att få genomslag för våra intressen och värderingar. En stark svensk röst utomlands börjar med en framgångsrik politik på hemmaplan. Sverige har goda förutsättningar för detta. Vi har en välutbildad befolkning, en omfattande internationell handel och högteknologiska företag i världsklass. Genom en aktivare Europapolitik, ett fullvärdigt svenskt Natomedlemskap och en ledande ställning i norra Europa kan Sverige ta en större plats i världen.

En omvärld i snabb förändring

Världspolitiken är stadd i snabb förändring. Det finns idag inga tecken på att en ny era av harmoniska internationella relationer väntar runt hörnet. Tvärtom växer rivaliteten mellan stormakterna och spänningarna ökar. Detta har förstärkts under pandemin som också kraftfullt bromsat upp den ekonomiska utvecklingen inte minst i många utvecklingsländer.

Hoten, riskerna och sårbarheterna för Sveriges säkerhet har också ökat över tid. Vi behöver förbereda oss för att det kommer att vara utmanande år som ligger framför oss. Men kan vi bygga Sverige starkt och säkert så kan vi också bättre ta vara på de möjligheter som en omvärld stadd i snabb förändring erbjuder.

Det finns åtminstone fem övergripande omvärldstrender som sannolikt kommer att påverka:

Sveriges säkerhet och vår roll i världen under de kommande åren

Den globala säkerhetspolitiska utvecklingen blir alltmer konfliktfylld och instabil. Mer än något annat kännetecknas vår tid av ökade spänningar mellan USA och Kina och Ryssland. Denna konfrontation sker idag på global nivå och innefattar allt fler strategiska sektorer än bara för några år sedan. Kina och Ryssland agerar, både enskilt och gemensamt, för att försvaga den regelbaserade världsordning som byggts upp under årtionden. Förutsättningarna för att hitta gemensamma överenskommelser kring globala frågor så som klimatförändringar, frihandel, frihet på internet och regionala konflikter har försämrats.

Rivaliteten mellan USA och Kina är den enskilt viktigaste faktorn inom den internationella politiken. Den leder också till en ökad ekonomisk och teknologisk särkoppling som EU och Sverige måste förhålla sig till.

Europa behöver samtidigt ta ett större ansvar för sin egen säkerhet. Ytterst syftar detta till att EU ska vara en god kraft i världen.

Behovet av ett starkt transatlantiskt samarbete med global räckvidd som främjar säkerhet, demokrati, frihandel och klimatomställning och som står upp mot auktoritära stater som Kina och Ryssland är större än någonsin. Den djupa värdegemenskap som det transatlantiska samarbetet vilar på när det kommer till demokrati, mänskliga rättigheter och marknadsekonomi gör att världen blir bättre när Europa och Nordamerika samarbetar. Sverige ska både arbeta för att stärka Europas roll i världen och fördjupa det transatlantiska samarbetet.

En starkare koppling mellan teknologi, handel och säkerhetspolitik

Digitaliseringen är vår tids viktigaste förändringskraft. Den exponentiella hastigheten som driver digitaliseringen tillsammans med den ökade stormaktsrivaliteten leder till en allt starkare koppling mellan teknologi, handel och säkerhetspolitik. Strategiska frågor som tillgången till sällsynta jordartsmetaller, femte generationens mobilnät, halvledare, syntetisk biologi och artificiell intelligens står nu väsentligt högre upp på den internationella dagordningen än för några år sedan. Det ställer nya krav på en djupare förståelse för hur teknologiutvecklingen kommer att forma vår utrikes- och säkerhetspolitik. Världen går in i en geoteknologisk era som kommer att påverka

länderns samarbetsmönster och agendor för internationella organisationer samt ytterst avgöra vem som kan ha övertaget vid konflikter. Det behövs en strategi för att förvalta svenska intressen på dessa områden för att säkra att Sverige kan fortsätta vara en forskningsnation och ett högteknologiskt land i världsklass. Inte minst handlar det om att öka EU-samarbete och fördjupa den inre digitala marknaden, men vi bör även verka för ett effektivt transatlantiskt samarbete på dessa områden.

En europeisk säkerhetsordning under press

Den europeiska säkerhetsordningen är satt under stark press av Ryssland som inte accepterar andra länders territoriella suveränitet och rätt att själva avgöra sina säkerhetspolitiska vägval. Den illegala annekteringen av Krim och den fortsatta aggressionen mot Ukraina samt det ryska agerandet i Georgien, Moldavien och Syrien visar att Ryssland har en låg tröskel för militär våldsanvändning. Det finns idag inga tecken på att den ryska konfrontationspolitiken kommer att minska i styrka eller omfattning inom överskådlig tid. Det enda sättet att hantera Rysslands konfrontationspolitik är att aldrig backa på de grundläggande principer som bygger upp den europeiska säkerhetsordningen. Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) spelar en viktig roll i dessa sammanhang. Ett starkt och sammanhållet EU som arbetar tillsammans med Nordamerika är samtidigt det enskilt viktigaste för att säkra att Rysslands försök att utmana den europeiska säkerhetsordningen inte vinner mark. Samtidigt uppvisar Ryssland ett aggressivt militärt övningsmönster i vårt eget närområde och har mer än fördubblat sina försvarsutgifter och sin militära förmåga under det senaste årtiondet. Ryssland är och förblir den dimensionerande faktorn för den svenska försvarsförmågan. Det försämrade säkerhetsläget kräver att Sverige stärker sitt försvar, fördjupar sitt samarbete med USA och våra nordiska grannar samt blir fullvärdig medlem av Nato.

En breddad och komplex hotbild mot Sverige

Hoten mot vår säkerhet är både militära, politiska och ekonomiska. Det innebär att större ansträngningar behöver göras samtidigt för att säkra Sveriges försvarsförmåga, ekonomiska konkurrenskraft och politiska handlingsfrihet och för att värna demokratin. Alla dessa faktorer är satta under press framförallt genom Kinas och Rysslands aggressiva agerande. Ofta använder dessa länder dolda och förnekbara metoder som cyberangrepp, desinformation, utländska direktinvesteringar i samhällsviktig infrastruktur eller otillbörlig valpåverkan för att uppnå sina syften. Även gränsöverskridande organiserad brottslighet och terrorism utgör hot mot det demokratiska styrelseskicket och den internationella ordningen. Detta ställer högre krav på Sverige att binda samman och samordna olika politikområden när den breddade och komplexa hotbilden ska hanteras. Sverige behöver stärka sin förmåga att identifiera, analysera och bemöta hybridhot samt stärka samarbetet mot gränsöverskridande brottslighet.

Behovet av en starkare motståndskraft i pandemins kölvatten

Pandemin är den största ekonomiska, politiska och sociala kris som världen genomgått på global nivå sedan andra världskrigets slut. 4,6 miljoner döda som en direkt orsak av pandemin och minst lika många som bedöms ha dött i kölvattnet för att de inte fått

tillgång till vård talar sitt tydliga språk. De ekonomiska kostnaderna bara för det första året bedöms på global nivå uppgå till svindlande 60 000 miljarder kronor.

Pandemin har också lett till en åternationalisering och allvarliga bakslag, inte minst för det europeiska och nordiska samarbetet. Det är allvarligt och det kommer att krävas ett starkt politiskt ledarskap för att återupprätta förtroendet för samarbetet både inom Norden och inom EU. Även bristen på globalt ledarskap under pandemin har varit ytterst påtaglig. Centrala institutioner som FN och WHO har inte fungerat på ett tillfredsställande sätt.

I flera avseenden har pandemin varit en katalysator för de geopolitiska och geoeconomiska trender som kunde skönjas före pandemin.

Stora skuldsättningar, vårdberg, ökad fattigdom och arbetslöshet, försämrade skolresultat samt ökad psykisk ohälsa följer i kölvattnet av pandemin. Sverige måste ha en förberedelse för att dessa konsekvenser kan medföra spänningar för den globala utvecklingen under de kommande åren. Inför denna och kommande kriser behövs ökad strategisk samordnings- och ledningsförmåga och en helt annan nivå av samarbete och arbetsfördelning inom EU och Norden.

Samtidigt har pandemin också varit en katalysator för digitalisering, automatisering och biologi. Det tar vanligtvis många år att utveckla ett nytt vaccin. Vaccinen mot covid-19 utvecklades på mindre än ett år och bedöms enligt vissa studier kunna rädda upp till 150 miljoner människoliv. Utvecklingen av vaccinet visar vad mänskligheten är kapabel till och är resultatet av medicinskt kunnande och omfattande satsningar inom både akademien och läkemedelsindustrin. Utvecklingen visar också på den viktiga roll internationellt samarbete samt samarbete mellan det offentliga och det privata har när det gäller framtagning av vaccin. Den imponerande utvecklingstakten av vaccin mot covid-19 väcker även hopp i kampen mot aids och andra allvarliga sjukdomar.

Pandemin har visat på betydande svagheter i Sveriges krishanteringsförmåga och beredskap. Det är ett faktum att de svenska dödstaten de första 18 månaderna av denna pandemi var mångfaldigt högre än hos samtliga våra grannar. Ytterst handlar det om bristen på ett starkt politiskt ledarskap som har kraften och förmågan till strategisk samordning och som kan göra svåra och snabba avvagningsbeslut. Regeringens passivitet, självgodhet och ovilja att ta till sig lärdomar av andra, liksom att samordna och samarbeta inom Norden, kostade inte bara svenska liv utan orsakade också minskad regional sammanhållning och säkerhet.

Sveriges och EU:s roll i världen

I en orolig omvärld, som blir alltmer sammankopplad och sammansatt samt präglas av ökad stormaktsrivalitet, behöver EU oftare tala med en röst. I frågor rörande Kina, handel och internationella standarder och normer är EU en helt central aktör för Sverige. Det är bara genom Europasamarbetet – och det gäller även de största medlemsstaterna – som vi på allvar kan göra skillnad och hävda våra gemensamma intressen. Då kan vi påverka omvärlden, istället för att bara påverkas av den.

Det europeiska samarbetet fungerar långt ifrån alltid perfekt, vilket inte minst hanteringen av covidpandemin är ett tydligt exempel på. Samtidigt bör frågan ställas hur läget i Sverige och Europa hade sett ut om vi inte hade haft EU. Det är särskilt i tider av

gränsöverskridande kriser behovet av en sådan plattform är som allra störst – en plattform för dialog, koordinering och gemensamma lösningar.

Europasamarbetet är avgörande för fred, frihet och välbefinnande i vår del av världen. Men EU är också Sveriges viktigaste utrikespolitiska plattform. För att dra större nytta av detta instrument krävs det dock att Sverige mer aktivt och framåtlat försöker påverka EU:s ställningstaganden. På EU-nivån är det ofta den som vågar gå före, lansera idéer och ställa krav som får inflytande. Moderaterna ska bidra till en mer levande och initierad debatt i Sverige om Europapolitiken. Det är inte minst viktigt med tanke på det svenska EU-ordförandeskapet det första halvåret år 2023.

Europasamarbetet ska ha styrkan att fatta beslut i enlighet med sina medlemmars intressen och värderingar, inte tvingas att göra det utifrån andras. Därför behöver EU med ett mer strategiskt förhållningssätt använda både sin mjuka och sin hårda makt – bli en geopolitisk aktör att räkna med globalt.

Den gemensamma utrikes-, säkerhets- och försvarspolitikerna är fortfarande under uppbyggnad. Sverige måste ta den möjlighet som finns att påverka dess inriktning och ramverk. Men för att göra det måste Sverige företrädas av en regering som vet vad den vill med EU och förstår vilka stora möjligheter vårt medlemskap faktiskt ger.

EU:s grannskapspolitik och det östliga partnerskapet, vilket tillkom på svenskt initiativ under den tidigare borgerliga regeringen, ska fortsatt vara centrala svenska prioriteringar i EU-politiken. De främjar demokrati, grundläggande friheter, ekonomisk integration och rättsstatsprincipen i närområdet. Målet är att skapa välbefinnande och säkerhet, men också att förhindra irreguljär migration samt bekämpa människosmuggling och terrorism.

Sveriges inflytande i EU och andra internationella och multilaterala sammanhang

En viktig grund för Sveriges möjligheter att påverka EU:s utveckling och ställningstaganden tar sin utgångspunkt i vår förmåga att forma koalitioner med likasinnade länder. Den nordisk-baltiska kretsen utgör här en viktig grund för ett samarbete som bör intensifieras. Det handlar inte minst om att stärka vår gemensamma förmåga att adressera frågor av värde för regionen, såsom utvecklingen i Arktis, Östersjön och i det östliga närområdet.

Sverige ska vara pådrivande för att det nordisk-baltiska samarbetet fördjupas, dels vad gäller gemensamma initiativ i EU, dels i andra internationella och multilaterala sammanhang.

Samarbetet ska präglas av flexibilitet vad gäller möjligheten att bredda den nordisk-baltiska koalitionen i olika frågor och sammanhang, till exempel med Nederländerna, Tyskland och Österrike. En ambition bör även vara att verka för ett starkt samarbete med Storbritannien. Därtill är Storbritannien i kraft av ledare av Joint Expeditionary Force (JEF) och Natos stridsgrupp i Estland den viktigaste europeiska försvarsaktören i Östersjöregionen av länderna utanför den omedelbara regionen. De nordisk-baltiska länderna bör alltid utgöra en stark röst för transatlantiskt samarbete i Europa.

Stärk den transatlantiska länken

Bidenadministrationen skapar nya förhoppningar och förutsättningar för ett bättre transatlantiskt samarbete gällande säkerhet, demokrati, mänskliga rättigheter, frihandel, klimatomställningen och nya teknologier. Såväl Biden som utrikesminister Blinken har tydligt deklarerat att USA är tillbaka och vill skapa gemensam säkerhet med allierade.

Sverige och Europa behöver nu svara upp mot det återuppvaknade amerikanska intresset för samarbete och ta fram en gemensam agenda. Ska de liberala demokratierna kunna stå upp mot säkerhetsutmaningarna från auktoritära länder som Ryssland och Kina måste vi samordna våra ansträngningar. Sverige bör också undersöka möjligheterna att upprätta bilaterala samarbeten med städer och delstater i USA gällande exempelvis klimatfrågan.

En stark amerikansk militär närvaro i Europa förstärker den transatlantiska länken och bidrar till säkerhet och stabilitet på den europeiska kontinenten. Det bästa sättet att säkra ett fortsatt amerikanskt engagemang för Europas säkerhet är att Europa tar ett större ansvar för sin egen säkerhet genom ökade satsningar på försvaret och utvecklandet av en starkare militär förmåga. Därigenom kan ett bättre och mer balanserat transatlantiskt partnerskap upprättas. Även de nödvändiga svenska satsningarna på det egna försvaret bör ses i ljuset av detta faktum samt även som ett bidrag till en starkare transatlantisk länk.

Ett mer geopolitiskt EU

Omvärldsutvecklingen det senaste decenniet och covidpandemin har tydliggjort behovet av att förbättra Europas motståndskraft och minska sårbarheter. Det är mot den bakgrunden EU-kommissionen numera uttryckligen strävar efter att vara ”en geopolitisk kommission”. Mot samma bakgrund står nu arbetet med att stärka Europas ”strategiska autonomi” högt på EU:s dagordning. Begreppet strategisk autonomi har sitt ursprung i fördjupningsprocessen av den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik, men har nu breddats till allt fler politikområden såsom handel, digitalisering, klimat, energi och ekonomi. Med anledning av denna breddning är numera ”öppen strategisk autonomi” det etablerade begreppet.

Hur EU ska utveckla denna öppna strategiska autonomi är emellertid inte tydligt definierat och det är i allra högsta grad en levande diskussion, som kommer att staka ut riktningen för många av EU:s mest centrala politikområden. Hittills har Sverige valt att ställa sig vid sidlinjen och försökt distansera sig från den diskussionen. Om Sverige ska ha inflytande och göra något avtryck i den här viktiga diskussionen måste vi inta en mer offensiv och konstruktiv ansats.

I grund och botten handlar denna autonomi om förmågan att självständigt fatta beslut och att stå upp för sina intressen och värderingar, tillsammans med andra internationella aktörer och organisationer när det är möjligt, men inte naivt förlita sig på att den vägen alltid är framkomlig. Moderaterna ska vara tydliga med att EU:s autonomi inte stärks av isolering eller protektionism, utan multilaterala principer och frihandel måste fortsatt utgöra EU:s kompass. Om EU vänder sig inåt och försöker göra sig oberoende av sin omvärld betyder det samtidigt att omvärlden blir mindre beroende av oss och våra möjligheter att påverka den urholkas.

EU bör snarare axla en större roll som försvarare av regelbaserat internationellt samarbete, inte minst då den ordningen utmanas av aktörer som försöker förbigå eller

manipulera den i syfte att maximera sin auktoritära politik. Fungerande multilaterala samarbetsstrukturer ligger i EU:s egenintresse då unionens förmåga att påverka på den globala nivån till stor del är avhängig dem. Partnerskapet med USA är fundamentalt för Europas autonomi. Det måste emellertid värnas och fördjupas genom ett större europeiskt ansvarstagande.

Covidpandemin har avslöjat Europas importberoende. Det finns även potentiellt liknande sårbarheter när det kommer till vitala produkter som batterier, halvledare och vätgas. I första hand bör vi luta oss mot globala handelskedjor och vid absolut behov bör EU-intern produktion prioriteras. Men allt ska absolut inte produceras i EU. Det är varken önskvärt eller realistiskt. Men EU-länderna bör upprätta viss gemensam beredskap mot bakgrund av de bristsituationer som uppstod under pandemin. De bör även gemensamt kontinuerligt analysera behovet av att göra detsamma för att minska sårbarheter vid andra potentiella kriser och bristsituationer.

Arbetet med att stärka Europas öppna strategiska autonomi bör utgå från och bygga vidare på Europasamarbetets styrkor samt dess breda verktygslåda, som är unik i sitt slag. Och oftare våga använda den strategiskt och samstämmt mellan dess olika delar.

Ett exempel i EU:s verktygslåda är gemensamma sanktioner, där individuella sanktioner generellt är att föredra framför geografiska sanktioner, eftersom dessa inte slår mot den civila befolkningen. EU har i dag tematiska sanktioner mot kemiska vapen, cyberattacker, människorättsbrott och terrorism. Sanktioner mot människorättsbrott (så kallade Magnitskijsanktioner) bör utvidgas till att omfatta även omfattande korruption, för att komma åt personer som upprätthåller förtryckande regimer. Sanktioner bör dock ses som ett instrument bland många och användas strategiskt där det kan få genomslag och, där möjligt, gemensamt med allierade.

För att stärka Europas autonomi behövs således inga fördragsändringar – tvärtom. I grund och botten är det inte någon avsaknad av kapaciteter som har hindrat EU från att agera autonomt i olika lägen. Det är den politiska viljan att formulera en gemensam geopolitisk vision som har saknats. När den viljan nu har stärkts runtom i Europa bör Sverige ta chansen att påverka dess inriktning.

Värna och stärk regelbaserat internationellt samarbete

Konkurrerande visioner och agendor står mot varandra globalt, samtidigt som världen blir alltmer sammansatt och sammankopplad. Klimatförändringarna, frågor kopplade till digitaliseringen, tillgång till råmaterial och mänskliga rättigheter är exempel på områden där det krävs mer multilateralt samarbete – inte mindre.

EU ska vara den ledande kraften för den regelbaserade och multilaterala världsordningen. I frånvaron av gemensamma internationella regler blir den starkes makt lag. Världen blir bättre om Europas demokratiska krafter sätter sin prägel på den – och inte Kina eller andra odemokratiska aktörer tillåts att lyckas med sina försök att göra det. Med sin unikt djupa regionala integration kan den europeiska modellen inspirera andra delar av världen till fördjupat samarbete, vilket på sikt skulle kunna bidra till ökad stabilitet i omvärlden. Till skillnad från de enskilda medlemsstaterna har EU även möjlighet att inleda dialog och samarbete med internationella och regionala organisationer, till exempel Afrikanska unionen.

Internationella organisationer såsom FN, WTO och WHO behöver reformeras för att bättre kunna hantera dagens och framtidens behov av nya globala normer, standarder och ramverk. Detta är nödvändigt, eftersom multilateralismen inte bara utmanas av

enskilda aktörer utan även av vissa internationella organisationers oförmåga att utvecklas för att kunna möta nya slags utmaningar och problem.

EU är part i de flesta multilaterala processer som syftar till att hantera och lösa globala utmaningar och problem. EU-länderna bör så ofta som möjligt söka formulera gemensamma positioner och koordinera sig – helst tillsammans med internationella partners – och använda verktyg såsom finansiering mer aktivt för att med mer tyngd kunna hävda sina intressen. Först och främst bör EU bygga allianser med dem vi delar demokratiska värderingar med, och med andra ska EU sträva efter samsyn i varje enskild fråga som kräver globala lösningar.

Stärk den europeiska utrikestjänsten

Den europeiska utrikestjänsten (EEAS) har fortfarande inte den tyngd i den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken som den borde och skulle kunna ha, framför allt i förhållande till Kina och Ryssland och avseende globala normer och standarder. Utrikestjänsten blir dock inte starkare och bättre än vad medlemsstaterna tillåter den att bli.

Utrikestjänsten leds av EU:s höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik. Sverige bör tydligt sträva efter att den posten innehas av en person med tillräcklig kompetens, erfarenhet, ledningsförmåga och diplomatisk tyngd för att på ett trovärdigt sätt kunna representera unionen i internationella sammanhang. Detta är inte minst viktigt för att stärka trovärdigheten i EU:s utrikes- och säkerhetspolitik i omvärlden, men även internt i EU.

I många fall borde EU kunna stå för konsulärt stöd och beskickningar i mindre prioriterade länder, vilket kan och bör innebära att den svenska utrikesförvaltningen kan koncentreras till de länder som prioriteras utifrån svenska säkerhetsintressen och svensk handel. Fler svenskar än hittills bör ges möjlighet att arbeta i, bidra till och utforma utrikestjänsten.

Arktis

I issmältningens spår tydliggörs kopplingen mellan klimatförändringar och militär säkerhet. Moderaterna anser att detta kräver en aktiv svensk och europeisk Arktispolitik som tar ett sammanhållet grepp om de många utmaningar vi möter i regionen för att värna miljö, välbefinnande och handel liksom människors levnadsvillkor och möjlighet att säkra sina inkomster. Sverige bör försvara den ordning som har präglat Arktis, med regionalt och internationellt samarbete och den internationella rätten som grund, i synnerhet FN:s havsrättskonvention. Försvars- och säkerhetspolitiken utgör i sammanhanget en viktig grund. Sverige behöver ett långsiktigt strategiskt förhållningssätt till en region i förändring.

De säkerhetspolitiska utmaningar som vi möter i norr ställer även viktiga frågor om hur vi värnar och skyddar de för Sveriges och Europas välbefinnande avgörande Atlantförbindelserna i händelse av ökade spänningar. Upprätthållandet av navigationsfriheten är i detta sammanhang centralt. Så även skyddet av de många Atlantkabler som binder samman våra kontinenter. En aktiv svensk politik är en viktig förutsättning för vår långsiktiga förmåga att stå emot icke-demokratierna Ryssland och Kinas ambitioner att sätta sin prägel på utvecklingen i Arktis och i den nordligaste delen av Europa.

En starkare europeisk linje mot Ryssland

Utvecklingen i Ryssland fortsätter att gå åt fel håll. Demokrati, rättsstat och respekt för mänskliga rättigheter håller allt mer på att urholkas och utrymmet för oppositionella röster kringskärs kontinuerligt genom strängare lagstiftning. Situationen för de mänskliga fri- och rättigheterna har kraftigt försämrats. Den ryska regimen barbari tydliggörs av giftattentatet mot oppositionsledaren Aleksej Navalnyj. Listan över personer som i kampen för en demokratisk utveckling i Ryssland fått sätta livet till är lång. Det ryska civilsamhället och landets demokratirörelse verkar under hårt förtryck. Den utbredda korruptionen inom den ryska regimen utgör ett hot mot de egna medborgarna såväl som mot omvärlden.

Rysslands aggressiva utrikespolitik utgör ett hot mot hela den europeiska säkerhetsordningen. Sedan 2010 har Ryssland startat ett omfattande moderniseringsprogram för att stärka landets militära förmåga. Vid sidan av detta använder även Ryssland bland annat politiska lönnmord, cyberangrepp och desinformationsoperationer för att utöva påtryckningar mot andra länder. Ryssland har dessutom visat att landet inte väjer för att försöka använda militära medel för att rita om dom europeiska gränserna. Angreppen på Georgien och Ukraina och den illegala annekteringen av Krim år 2014 utgör mycket allvarliga brott mot folkrätten och den europeiska säkerhetsordningen.

Förslag om att återetablera en fungerande relation med Moskva kommer med jämna mellanrum upp i den säkerhetspolitiska debatten i Europa. Ofta i kombination med tal om att västvärlden måste bli bättre på att förstå Ryssland. Att nya försök, åtminstone retoriska sådana, till återupprättade förbindelser med Ryssland lanseras av politiker i väst är därför oroande och något vi beklagar. Det finns en betydande risk att dessa försök legitimerar den ryska regimen brott mot den europeiska säkerhetsordningen och därtill försvagar sammanhållningen i EU. Varje eftergift till Kreml bör uteslutas så länge Ryssland inte accepterar Ukrainas suveränitet och lever upp till Minskavtalet. Väst måste tillsammans inom EU och Nato stå upp mot Ryssland.

Ett brett samarbete för att bemöta Kina

De senaste årtiondena har Kina byggt sin ekonomiska och militära styrka och har nu på allvar tagit steget ut på den internationella arenan som en aktör med en konfrontativ utrikespolitik och stärkt närvaro både regionalt militärt och globalt ekonomiskt. President Xi Jinpings mål är att landet år 2049 ska vara en dominerande stormakt – ekonomiskt, politiskt och militärt. Detta sker samtidigt som landet inrikespolitiskt utsätter människorna i Xinjiang för svåra övergrepp och tar avsteg från internationella åtaganden som beslutet om att införa ny säkerhetslagstiftning i Hongkong innebär. Lagen innebär i praktiken ett slut på ”Ett Kina – två system”. Därtill har Kina ökat de militära spänningarna i sitt närområde. Taiwan har blivit än mer utsatt.

Den senaste tidens hårdnande retorik från kinesiska diplomater i Sverige är en del av en trend som syns bland kinesiska utsända i andra delar av världen. Dessa betecknas som ”Wolf Warriors”.

Samtidigt har handeln med Kina ökat dramatiskt under det senaste årtiondet och svenska företag har utvecklats tack vare handeln och etableringen i Kina. Det är även angeläget att Kina tar globalt ansvar inom till exempel klimat, hållbara lösningar och skydd av patent/IPR. Men Sverige och EU skall inte vara naiva och det är avgörande att den fria världen förmår att vara tydlig med spelregler, reciprocitet och standarder.

Sverige och övriga medlemsstater behöver konkreta verktyg, såsom lagar, regler och strukturer, för att kunna förhålla sig till investeringar och de risker som kan finnas med att använda kinesisk teknik i säkerhetskänslig infrastruktur. I många fall bör samarbete och investeringar välkomnas, medan det i andra fall krävs kontroll för att säkra handlingsfrihet och integritet.

EU bör även forma sin Kinapolitik tillsammans med andra som USA, Kanada, Storbritannien, Australien, Nya Zeeland, Sydkorea, Indien och Japan, för att kunna uppnå större tyngd i relationerna med Kina.

Taiwan utgör ett viktigt nav för demokrati och tolerans i Asien. Sverige bör därför skapa möjligheter till ökade kontakter mellan forskning, civilsamhälle och näringsliv, bl.a. genom att uppgradera den svenska närvaron i Taipei med ett "House of Sweden". Därtill bör Sverige driva på för ett frihandelsavtal mellan EU och Taiwan.

Fördjupa och stärk säkerhets- och försvarspolitiken

Nato är garanten för att den rådande säkerhetsordningen upprätthålls. De europeiska länderna behöver dock ta ett större ansvar för Europas säkerhet. Ökade nationella försvarsbudgetar är grundläggande i det sammanhanget, men Europasamarbetet kan också spela en viktig roll som i sin tur bidrar till att stärka Nato. Ett militärt starkare EU möjliggör en jämnare fördelning av försvarsbördan inom Nato än vad som är fallet idag.

EU:s fördjupade försvarssamarbete inom ramen för bland annat det permanenta strukturerade samarbetet (Pesco), den europeiska försvarsfonden (EDF) och den årliga försvarsöversynen (Card) har potential att stärka både de enskilda medlemsländernas försvarsförmåga och EU:s försvarsförmåga som helhet. Vi bör säkerställa att dessa försvarsinitiativ är sammanhängande.

EU:s ansträngningar för att underlätta militär rörlighet mellan medlemsstaterna är en viktig fråga, som Sverige bör prioritera. Förbättrad rörlighet för militär personal, materiel och utrustning stärker medlemsstaternas förmåga att agera effektivt under kriser och konflikter, både inom och utanför EU. Det är också ett bra exempel på hur EU:s försvarsåtgärder kan stärka EU såväl som Nato och det är välkommet att USA, Kanada och Norge har bjudits in att delta som tredjeländer.

Sverige har goda möjligheter att spela en viktig roll i utformandet av det europeiska försvarssamarbetet – vi har en försvarsindustri som ligger i framkant, försvarsforskning i världsklass på många områden och en strategiskt väl utvecklad underrättelseverksamhet. Svenskt inflytande är emellertid avhängigt ett mer aktivt engagemang i de projekt och frågor som Sverige driver.

Sverige bör vara mer proaktivt i EU:s arbete med den så kallade strategiska kompassen, som ska identifiera behov och definiera gemensamma prioriteringar inom områdena krishantering, resiliens, kapacitet och partnerskap, vilka ska ligga till grund för den framtida inriktningen av EU:s säkerhets- och försvarspolitik, som en utveckling av den globala strategin. I det sammanhanget ligger det i Sveriges intresse att säkerheten runt Östersjön, där åtta av nio länder är EU-medlemmar, ses som en europeisk angelägenhet.

Vidare bör Sverige sätta en strategi med tydliga prioriteringar för hur vi anser att EU ska utvecklas på det här området och hur Sverige kan ta del av de möjligheter och resurser som det fördjupade samarbetet innebär.

I och med Lissabonfördraget 2009 möjliggjordes nya samarbeten inom säkerhets- och försvarspolitiken, bland annat det permanenta strukturerade samarbetet. En annan

punkt rör artikel 42.7 om ömsesidigt försvar, som hittills endast har aktiverats av Frankrike efter terrorattentaten 2015 och inte har en entydig tolkning. I samband med arbetet med den strategiska kompassen bör Sverige efterfråga att EU-länderna gemensamt definierar tolkningen av artikel 42.7.

Sverige måste även bli bättre på att ha dialog och skapa allianser med likasinnade länder eller länder där våra intressen sammanfaller. Detta har blivit ännu mer angeläget som en konsekvens av brexit eftersom Sverige tidigare hade ett nära partnerskap med Storbritannien inom ramen för EU:s säkerhets- och försvarspolitik.

Partnerskapet mellan EU och Nato bör fortsätta att utvecklas utifrån principerna i den gemensamma deklARATIONEN. Att EU inte ska duplicera det Nato gör bör vara en grundprincip och EU bör fokusera på sina komparativa fördelar, men det behöver inte betyda att all överlappning är av ondo. Det är bra att kompetens att hantera vissa frågor, som till exempel hybridhot, strategisk kommunikation och cybersäkerhet, finns hos både EU och Nato.

Covidpandemin har understrukit vikten av att samarbeta mer inom EU vad gäller krisberedskap. Det gäller till exempel civilskyddsmekanismen som syftar till att stärka den gemensamma förmågan. Den hjälp Sverige tog emot från andra europeiska länder under skogsbränderna sommaren 2018 var till stor del tack vare civilskyddsmekanismen.

Utveckla Natosamarbetet i syfte att bli medlem i närtid

Nato utgör ryggraden i den europeiska säkerhetsordningen. Därmed spelar Nato också en avgörande roll för Sveriges säkerhet. Ett medlemskap i Nato är tillsammans med en ökad nationell förmåga det bästa sättet att stärka Sveriges säkerhet. Som medlem i försvarsalliansen skulle Sverige vara en del av Natos kollektiva försvar med solidariska försvarsgarantier som delas med 30 andra länder. Då skulle vi veta att vi får stöd vid ett väpnat angrepp. Ett medlemskap skulle också ge Sverige tillträde till Natos gemensamma försvarsplanering. Det underlättar samarbete och nödvändiga förberedelser för det gemensamma försvaret. Ett Natomedlemskap skulle öka Sveriges krigsavhållande förmåga samtidigt som det bidrar till säkerhet och stabilitet i vår del av Europa.

Natomedlemskapet är också en förutsättning för en väsentligt djupare försvarsintegration mellan de nordiska länderna. Därutöver skulle ett Natomedlemskap göra det betydligt lättare att samarbeta, samordna och fördela ansvar och uppgifter i Östersjöområdet, inte minst gentemot Tyskland, Polen, Estland, Lettland och Litauen.

Moderaterna kommer fortsatt driva frågan om ett svenskt Natomedlemskap. Första målsättningen är att alla militära, politiska och juridiska förberedelser för ett svenskt inträde i Nato ska vara på plats samt att en svensk Natooption ska ingå i den säkerhetspolitiska linjen.

Natooptionen innebär att Sverige tydligt deklarerar att vi upprätthåller möjligheten att söka medlemskap i försvarsalliansen och ser till att inga praktiska eller tekniska hinder föreligger mot en anslutning. Finland har redan en Natooption. Optionen har varit ett sätt för Finland att i över 20 år sända en tydlig signal till Ryssland att landet är berett att överväga alla sätt att stärka finsk säkerhet.

Ett beslut om ett svenskt Natomedlemskap ska tas i nära dialog och helst tillsammans med Finland. Men ytterst är detta självständiga beslut som respektive land äger. Under tiden Sverige arbetar för ett medlemskap ska vi fördjupa existerande samarbeten med Natoländerna på så många områden som möjligt för att skapa förutsättningar för att

ge och ta emot civil och militär hjälp i händelse av kris och konflikt i enlighet med den svenska solidaritetsförklaringen.

Sveriges säkerhetspolitiska linje

Sveriges säkerhetspolitiska linje läggs fast av regeringen, men regeringen har ett ansvar för att förankra den säkerhetspolitiska linjen i Sveriges riksdag. I en parlamentarisk demokrati blir det i längden ohållbart om en regerings säkerhetspolitiska linje inte har stöd i riksdagen. I försvarsbeslutet från december 2020 riktade en riksdagsmajoritet ett tillkännagivande till regeringen om att en Natooption ska införas i Sveriges säkerhetspolitiska linje. Regeringen har dock inte följt uppmaningen från riksdagen. Sveriges förhållningssätt till Nato, försvarssamarbetet med Finland, utvecklingen av det fördjupade nordiska samarbetet, Sveriges säkerhetspolitiska relation med Storbritannien och EU:s fördjupade säkerhets- och försvarssamarbete är andra frågor som kräver en omformulering av Sveriges säkerhetspolitiska linje.

Rustningskontroll och icke-spridning

En av det internationella samfundets viktigaste uppgifter är att verka för rustningskontroll och icke-spridning av massförstörelsevapen. Risken för spridning av massförstörelsevapen har tyvärr ökat de senaste åren bland annat som en konsekvens av att ett antal regimer för rustningskontroll befinner sig under stark press. Dagens kärnvapenländer behöver reducera sina egna kärnvapenarsenaler för att med trovärdighet kunna driva icke-spridningsfrågorna. Även de taktiska kärnvapnen bör omfattas av nya nedrustningsavtal, och ett provstoppsavtal måste komma på plats. Utvecklingen av missilförsvar utgör också en viktig komponent i icke-spridningsarbetet, då det bland annat syftar till att ta bort incitamenten för länder att utveckla massförstörelsevapen och missilteknologi.

Det svenska engagemanget för rustningskontroll och icke-spridning av kärnvapen ska fokusera på områden där Sverige kan skapa verklig och tydlig nytta. FN:s konvention om kärnvapenförbud (TPNW) faller inte inom detta kriterium. Eftersom kärnvapenmakterna står utanför konventionen, riskerar den i stället att försvaga FN:s fördrag om förhindrande av spridning av kärnvapen (NPT). I förlängningen innebär det att kärnvapenförbudskonventionen faktiskt riskerar att också bidra till utebliven nedrustning. Dessutom kan en svensk ratificering få mycket negativa följder för Sveriges försvarssamarbeten med andra länder. Regeringens utredare rekommenderar att Sverige inte undertecknar eller ratificerar kärnvapenförbudskonventionen. Moderaterna delar denna slutsats.

För att på bästa sätt bidra till kärnvapenedrustning bör Sverige i stället kraftfullt driva en linje som syftar till att främja och värna existerande processer, såsom NPT och den bredare NPT-regimen. Den översynskonferens av NPT-avtalet som skulle ha genomförts under våren 2020 har nu skjutits upp på grund av covidpandemin och ska hållas senast i februari 2022. Det är angeläget att regeringen arbetar aktivt med att bygga upp koalitioner med andra länder för att tillgodose att förhandlingarna renderar starka och genomförbara slutsatser från översynskonferensen.

Även ett antal andra rustningskontrollregimer som berör konventionella stridskrafter är satta ur spel eller befinner sig under stark press såsom INF-avtalet, Open Skies Treaty

och CFE-avtalet. Det är angeläget att det görs regelbundna analyser av dom säkerhetspolitiska konsekvenserna kring utvecklingen av dessa rustningskontrollregimer samt att det vidmakthålls stark kompetens på detta område i Sverige. Även den olagliga spridningen av små och lätta vapen måste bekämpas, då sådana vapen skördar hundratusentals dödsoffer varje år.

Slutligen vill vi lyfta det problematiska i att vissa länder inte respekterar existerande konventioner. Trots att flertalet av världens länder, däribland Ryssland, har ratificerat konventionen om förbud mot kemiska vapen har nervgiftet novitjok använts mot politiska motståndare på ett mycket flagrant sätt. Att införa nya konventioner, som den föreslagna konventionen mot kärnvapen, och skapa efterlevnad av dessa hos auktoritära stater utgör en än större utmaning än att upprätthålla existerande.

Internationella insatser efter Afghanistan

Sverige står inför ett antal utmaningar i de internationella insatserna. Det handlar om var, i vilken kontext och med vem som Sverige ska göra internationella insatser, men även om hur vi blir bättre på samverkan mellan civila och militära delar för att skapa långsiktighet och hållbarhet.

Händelserna i Afghanistan i augusti 2021 blyxtbelyser de svårigheter som finns inbyggda i internationella insatser när det gäller att skapa hållbar säkerhet och utveckling. Trots 20 år av massivt internationellt engagemang i Afghanistan föll landet för talibanerna på mycket kort tid. Erfarenheterna från Afghanistan måste tas vidare för att framtida insatser ska bli bättre. Inte minst måste det finnas en ordnad process för hur säkerheten för tolkar och lokalanställda som har bistått svenska internationella insatser kan hanteras. Det haveri som den rödgröna regeringen stått för när det gäller de afghanska tolkarna får inte upprepas. Det är såväl en anständighets- som en trovärdighetsfråga.

För närvarande är Sveriges största insats i Mali där vi bidrar till den FN-ledda operationen Minusma med ca 220 personer. Minusma syftar till att skapa säkerhet, stabilitet och långsiktig utveckling i en region som drabbats hårt av våld och terror. Sverige bidrar med ett förband med hög kompetens, vilket höjer kvaliteten i hela insatsen. Sverige bidrar dessutom från 2021 med en styrka till den franskledda insatsen Task Force Takuba i Mali samt en mindre kontingent till den EU-ledda utbildningsinsatsen EUTM.

Den svenska insatsen i Mali har, jämte de i Afghanistan och Kosovo, varit en av de största och svåraste som det svenska försvaret genomfört. Det illustreras inte minst av de två statskupperna i Mali i augusti 2020 och juni 2021 och de implikationer de kan få för insatsen. Ett resultat var att deltagandet i Task Force Takuba sköts till första halvåret 2021 istället för den ursprungliga inriktningen vilken var andra halvåret 2020.

Mali har dessutom varit den första större FN-ledda insatsen Sverige deltagit i på länge. Erfarenheterna från Mali visar på att FN-systemets förmåga att hantera fredsfrämjande insatser brister på flera punkter. Sverige bör i framtiden noga överväga i vilken kontext vi kan göra störst nytta med vårt deltagande.

Nu har Sverige en längre tid gjort, och kommer att göra, omfattande och kvalitativa insatser i Mali och det börjar bli dags att lämna över till andra länder att ta vid. Det är så de internationella militära insatserna fungerar. Länder går in och gör insatser under en begränsad tid och lämnar sedan över till andra länder.

Moderaterna vill därför att regeringen tillsammans med Försvarsmakten och andra relevanta myndigheter tar fram en exitstrategi för den svenska Minusmainsatsen i Mali. Avvecklingen av det svenska bidraget till Minusmainsatsen bör ske skyndsamt, men med hänsyn tagen till den takt som säkerhetsläget medger.

Det är centralt att det svenska tillbakadragandet sker under ordnade former och med respekt för både befolkningen i Mali och andra allierade länder i insatsen, men också så att säkerheten för de svenskar som befinner sig i Mali i andra militära och civila insatser inte påverkas negativt.

Exitstrategin ska ta ett helhetsgrepp på hur de olika delarna i helheten som är den svenska närvaron i Mali – militära insatser, biståndsverksamhet samt de diplomatiska och politiska resurserna på plats i regionen – påverkas. Slutligen ska även påverkan på Sveriges säkerhetspolitiska relationer med andra länder, särskilt Frankrike, genomlysas.

Försvarsmakten har indikerat att alltför omfattande och komplexa internationella insatser har en negativ inverkan på försvarets möjligheter att bygga nationell förmåga, särskilt när insatsen pågår en längre tid. Försvarsmakten har också indikerat att man helst ser att prioriteringsordningen för svenskt deltagande i internationella insatser bör vara under ledning av främst Nato, sedan EU och sist FN.

Det krävs ett helhetsgrepp kring frågan om svenska internationella insatser. Det handlar både om hur vi kan göra störst nytta med de resurser Sverige besitter och om hur internationella insatser på gott och ont påverkar det svenska försvaret och dess förmåga samt hur Sveriges nationella intressen kan gynnas av deltagande i en insats. Vidare behöver vi bli bättre på att formulera tydliga och mätbara mål som också följs upp kontinuerligt. Därför bör det göras en bred analys av frågan.

Stöd mot förtryck

Vi ska stödja frihetslängtande människors kamp mot förtryck var än i världen de befinner sig. I många länder urholkas demokrati, rättsstat och respekt för mänskliga rättigheter allt mer. Staten, vars huvuduppgift är att skydda sina medborgare, har i många fall kommit att bli medborgarnas största fiende. Övergreppen i Venezuela, Myanmar och Kuba är några exempel.

Den negativa utvecklingen i Belarus sedan Lukasjenkos valfusk har präglats av ett kraftigt inhemskt förtryck. I ett sådant läge är det viktigt att Sverige har en officiell hållning och handlar därefter. Svenska myndigheter som exempelvis beviljar lån till verksamheter i auktoritära stater som Belarus ska antingen göra en säkerhetspolitisk bedömning själva eller inhämta bedömningar från andra myndigheter. Detta är särskilt viktigt om det handlar om Sveriges närområde eller är kopplat till viktiga sektorer som exempelvis energisektorn.

Mellanöstern

Som regionens enda demokrati utgör Israel en nära och viktig partner för Sverige. Normaliseringen i relationerna mellan Israel och Förenade Arabemiraten respektive Bahrain är av stor betydelse för regionen och förhoppningsvis inledningen på en process i fler länder. Sveriges band till Israel bör stärkas, särskilt inom forskning och innovation, där landet redan ligger i framkant.

Sveriges relation till Israel har alltsedan det ensidiga och oförberedda erkännandet av Palestina år 2014 kraftigt försvagats. Till detta bör även läggas Sveriges agerande mot Israel i ett antal internationella forum som FN och Unesco. Sverige bör snarast göra en översyn av detta arbete för att återetablera goda relationer med Israel. På områden där visst samarbete redan finns, som forskning och innovation, bör Sverige verka för närmare kontakter och utbyten.

Sverige ska sträva efter att spela en konstruktiv roll i Israel–Palestina-konflikten, med lyhördhet och ödmjukhet inför konfliktens komplexitet såväl som säkerhetsläget i regionen. Moderaterna står fast vid att fredsprocessens mål bör vara en tvåstatslösning där båda parter kan leva med säkra och erkända gränser, och Jerusalem som framtida huvudstad för två stater, frågor som givetvis måste lösas genom förhandlingar mellan parterna.

Iran har stått i centrum för Mellanösterns utmaningar. Utöver den prägel man sätter på utvecklingen i Syrien, Irak och Jemen bär landets regim också ansvaret för nedskjutningen i januari av passagerarplanet PS752, där samtliga ombord omkom, varav flera svenskar.

Sedan USA återinförde sanktioner mot Iran i november 2018 har EU och USA saknat ett gemensamt förhållningssätt i Iranpolitiken. Det är beklagligt då det ligger i den fria världens gemensamma intresse att avhålla den islamistiska regimen från att anrika uran – och att ytterligare destabilisera regionen. Avsaknaden av ett gemensamt förhållningssätt till sanktionsregimen försvagar avtalet. Det är av stor vikt att inse allvaret av Irans framflyttade positioner. Även Irans hotfulla agerande gentemot personer med dubbla eller avslutade medborgarskap är problematiskt då landet inte erkänner dem som legitima. Det gäller oavsett om dessa individer befinner sig inom eller utanför Iran.

Iranavtalet Joint Comprehensive Plan of Action (JCPOA) mellan Iran och en grupp länder bestående av fyra av de fem permanenta medlemmarna i FN:s säkerhetsråd och Tyskland (P5+1) samt EU undertecknades i Wien 14 juli 2015 och syftar till att öka insynen i Irans kärnenergiprogram och förhindra landet att utveckla kärnvapen. Utöver att begränsa Irans kärnenergiprogram och öppna upp landets kärnenergianläggningar för IAEA handlar avtalet även om att olika internationella sanktioner mot Iran ska hävas. USA under Trumpadministrationen lämnade ensidigt avtalet och Iran reagerade med att frångå flera av avtalets förpliktelser. USA:s nuvarande president Joe Biden har deklarerat målet att få liv i avtalet, och samtidigt har Iran meddelat att man ökar renhetsgraden i anrikning av uran.

Mot denna bakgrund måste den svenska linjen visavi Iran klagöras och tydliggöras. Sverige bör i internationella sammanhang agera för att påtala Irans destabiliserande inflytande i regionen, vilket kraftigt fortsätter påverka säkerhetsläget negativt. Sverige bör också verka för att tillsammans med andra, inte minst inom det europeiska samarbetet, sätta reell press på Iran att avsluta stödet till terrorism.

Indien

Indien med sin starka ekonomiska tillväxt och stora hemmamarknad är en allt viktigare marknad för svenska företag, och Sverige och Indien samarbetar inom hälsa, försvar och förnybar energi för att nämna några områden. Indien är en viktig faktor i Kinas när-område och länderna har delvis haft en konfliktfylld historia under 1900-talet och har

fortfarande olösta gränstvister. Indien, med sin ekonomi, kan bli en viktig balanserande faktor mot det kinesiska inflytandet.

Ett mer effektivt bistånd

Biståndspolitikerna utgör en viktig del av det svenska engagemanget i världen. En betydelsefull moderat prioritering är att det svenska bidraget till internationell utveckling ska ligga i linje med vår övriga politik för internationellt samarbete och utveckling.

Den svenska biståndspolitikerna ska ta sin utgångspunkt i vad som är effektivt, var Sverige kan bidra med ett mervärde samt vad som ligger i linje med våra utrikespolitiska intressen.

Pandemin får breda konsekvenser för hälsoarbetet i världen. Dödsfallen i flera andra sjukdomar riskerar nu att öka när sjukvården ställer om för att fokusera helt på covid-19. I många fall har vaccinationsprogram helt satts på paus, vilket riskerar att många barn kan komma att drabbas av infektionssjukdomar.

De ekonomiska och sociala konsekvenserna till följd av hanteringen av pandemin i världen blir påtagliga. Turistindustrin slås ut på många håll och enligt Världsbanken kommer tillväxten i Afrika söder om Sahara minska med flera procentenheter i år. Att snabbt få igång ekonomin och ha en politik för ökad tillväxt är särskilt viktigt i spåren av covid.

Biståndet får inte ses som en evig omfördelning. För att i större utsträckning präglas av resultat behövs mer långsiktighet, en tydligare resultatuppföljning och ett mer fokuserat bistånd. Det behöver också i högre grad inriktas mot områden där Sverige kan bidra med ett tydligt mervärde. Det skulle öka Sveriges möjligheter till specialisering, effektivisering och påverkan och således vara ett viktigt steg för att säkerställa att de omfattande medel Sverige investerar i internationellt utvecklingssamarbete får så stort genomslag som möjligt. Sverige bör således samordna och arbetsfördela bland lika-sinnade, främst inom Norden och EU, för att öka specialisering och mervärde.

Utvecklingssamarbete är samtidigt mycket mer än bara bistånd. Den globala utvecklingen drivs av ekonomisk tillväxt och handel – en central del av Agenda 2030. Ett tydligt fokus på Agenda 2030:s genomförande i utvecklingssamarbetet är därför av stor vikt. Att stärka näringslivets roll i genomförandet av Agenda 2030 och betydelsen av en politik som främjar tillväxt för att målen i agendan ska uppnås.

Svenskt utvecklingssamarbete kan inte göra allt, men där det verkar ska svenska skattebetalare se resultat. Moderaternas utgångspunkt är att utvecklingssamarbetet bör fokusera på det som är effektivt, det som Sverige varit historiskt bra på och det som ligger i svenska utrikespolitiska intressen. Ett tematiskt område som Moderaterna ser som särskilt viktigt för det traditionella utvecklingssamarbetet är global hälsa så som vaccinationer. Andra tematiska områden som Moderaterna ser som särskilt viktiga är klimat och miljö och då projekt som reducerar klimatutsläpp, exempelvis gemensam finansiering av vattenkraft och med samarbete med svenskt näringsliv. Biståndspolitik handlar också om jämställdhet så som flickors rätt till utbildning och SRHR samt institutionsbyggande.

Det traditionella utvecklingsbiståndet måste ha som mål att en dag inte längre behövas då mottagarländerna kan stå på egna ben. Men den andra delen av biståndet, det humanitära, kommer alltid att behövas och här kan Sverige vara med och bidra.

Moderaterna anser att det humanitära biståndet som andel av svenskt bistånd behöver öka. Humanitärt bistånd, eller katastrofbistånd som det även kallas, är biståndets kärna. Det syftar till att hindra och lindra nöd och når de mest utsatta människorna. Trots det humanitära biståndets uppenbara värde är det humanitära biståndet som andel av svenskt bistånd mycket litet. I spåren av covidkrisen blir det än mer tydligt att det humanitära biståndet som andel av biståndet behöver öka.

Dagens modell med ett utbetalningsmål om en procent av BNI för biståndet har varit dålig och bidragit till att debatten i stort sett enbart fokuserat på den summa pengar som spenderas, snarare än vilket resultat som uppnås. Moderaterna har därför föreslagit en ny budgeteringsprincip för biståndet, en fyraårig budgettram istället för dagens modell. Inriktningen och anslaget för biståndet bör föreslås till riksdagen i en biståndsproposition på samma sätt som infrastruktur- eller forskningspropositionen.

En nystart för det nordiska samarbetet

Samarbetet mellan de nordiska länderna har inte fungerat på ett tillfredsställande sätt under pandemin. I gränsbygderna märks påfrestningarna på ett helt annat sätt än i huvudstäderna. Öppna och stängda gränser om vartannat och svårigheter för arbetspendling har medverkat till att medborgare känt sig utlämnade. Särskilt besvärligt har det varit för butiker och näringsidkare i gränsområden som tidigare levtt på en relativt fri och obehindrad rörlighet mellan länderna. Valet av strategier och förhållningssätt kring hur covid-19 ska bekämpas har resulterat i olika lösningar som fått konsekvenser för utbyte och möjligheter att ta sig mellan länderna.

Att de nordiska länderna hanterat den pågående pandemin olika väcker viktiga frågor om vår förmåga att möta globala utmaningar tillsammans. Efter den rådande krisen finns anledning att utvärdera hur samarbetet i vårt närområde fungerar, hur relationerna mellan våra länder påverkats och framför allt hur vi gemensamt ska möta de ekonomiska och sociala konsekvenserna av covid-19. De samhällsekonomiska och hälsorelaterade konsekvenserna av covid-19 är stora utmaningar för hela den nordiska regionen, men gränsregionerna är särskilt drabbade.

Efter pandemin kommer en viktig uppgift för en svensk regering vara att stärka och fördjupa samarbetet med våra nordiska grannländer. Länderna delar snarlika intressen och värderingar. Det är dem vi handlar mest med och de flesta av dagens och morgondagens utmaningar är gränsöverskridande och drabbar hela regionen. Vi är alla relativt små, handelsberoende och innovativa länder.

Norden är således vår språngbräda ut i världen. Just därför är det så betydelsefullt med fördjupat samarbete kring ekonomi och innovationer. De nordiska länderna delar inte bara värdegrund och kulturell och geografisk närhet. Vi står också inför liknande utmaningar inom samhällssäkerhet och beredskap. I juli 2020 presenterade Björn Bjarnason en uppföljning på Stoltenberg rapporten som framför allt fokuserar på ett ökat samarbete mellan de nordiska länderna mot hybridhot och cyberangrepp. Det är angeläget att de nordiska länderna gemensamt omsätter så många som möjligt av de

förslag som föreslås i rapporten i praktiken för att öka det nordiska samarbetet på detta område.

Som stora givare till de multilaterala organisationerna och FN-systemet finns även anledning att stärka samordningen såväl som arbetsfördelningen mellan de nordiska länderna. En ökad grad av specialisering mellan länderna i utvecklingspolitiken, och då inte minst inom det humanitära biståndet, kan utgöra en viktig grund för stärkt inflytande och bättre resultat utifrån våra intressen. Under covidkrisen har särskilt WHO:s arbete stått i fokus, och behovet av att säkerställa ett förtroendefullt internationellt samarbete i hälsofrågor, präglad av tillit och transparens, är tydligt. Här ska våra länder vara en konstruktiv kraft.

Vidare bör de nordiska länderna agera solidariskt när enskilda eller flera nordiska länder utsätts för cyberangrepp. En viktig inspirationskälla är den europeiska diplomatiska cyberverktygslåda som lades fram 2017 för att öka samarbetet, öka möjligheterna att begränsa cyberhot på kort och lång sikt samt ge möjlighet att påverka hotfulla aktörers uppförande på sikt. En motsvarande nordisk diplomatisk verktygslåda skulle innebära ett solidariskt agerande, där de nordiska länderna öppnar upp för sanktionsmöjligheter tillsammans med en ökad tillit till de nordiska ländernas respektive underrättelsetjänster gällande attribuering vid cyberattacker.

Hans Wallmark (M)

Hans Rothenberg (M)

Margareta Cederfelt (M)

Helena Storckenfeldt (M)

Boriana Åberg (M)

Jessika Roswall (M)